22 IV 70 491

EESTI PÄEVALEHT

ESTNISKA DAGBLADET
12. aastakäik
Toimetaja Juhan Kokla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.) Hans Schöier
Peatoimetus ja talitus:
EESTI MAJAS, Stockholmis,
sissekäik, Kocksgränd 3
Aadress: Box 16320
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46
Toimetus Eskilstunas:
Toimetaja Jüri Aus
Aadr.: Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eskilstuna. Tel.: 016/14 77 72
Tellimispostgiro nr. 28650
Tellimishinnad:
Aasta .... kr. 147:—
Termin (4 kuud) .... kr. 53:—
Kuu .... kr. 15:—
Kuulutusehind 75 ööri mm.
Ärikuulutused 1 kroon mm.
Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB
Eskilstuna 1970

Eskilstuna-Kuriren
Esmaspäval, 6. aprillil 1970
Upplaga C
Nr. 78 (3362)

Kanadas nõutakse kahe vene diplomaadi välja saatmist

TORONTO (VES) — Päris hiigeltähelepanu osutasid Toronto lehed diplomaatilikule skandaalile, mille tulipunktis olid suuremalt kaks N. Vene saatkonna sekretäri, neist saatkonna II sekretäri nime all Ottawas registreeritud Murnikov, kelle ülesannetesse kuulus meile teadaolevalt tegelemine eestlastega. Lehtede teatel, mis näiteks "Telegram'is" võttis endale peagu esikülje, on kogu loo avalikuks tulemisel märkimisväärne osa Kanada eestlaste keskorganisatsioonil, Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogul (RVN), mille esimeheks. Heinso allkirja kandev kiri palus Kanada välisministeeriumilt sammude astumist, et lõpetataks Vene saatkonnas diplomaatide nime all töötavate isikute sekkumine Kanada eestlaste asjadesajamisse.

Ka Kanada parlamendiliikmed on protesti avaldanud, kuna pooleteise aasta eest vene saatkonna esimeseks sekretäriks tulnud Vladimir Kulshnöi kasutab oma sarmi, et läheneda Kanada parlamendi liikmetele ja ta veedab suure osa oma ajast parlamendi ringkondades. Nad peavad nii teda kui ka eesti keelt kõnelevat Mihhail Murnikovi KGB-ohvitserideks, kel on erilised luureülesanded. Äratab tähelepanu, kirjutab "The Telegram", et Murnikov on olnud juba viis aastat Ottawas, samal ajal kui venelased oma ametnikke palju kiiremini välja vahetavad.

"The Telegram" märgib, et Murnikov on eestlaste seas levitanud lõhestamise eesmärgil "pooltõdesid" ja kasutanud isegi survetaktikat. Kasaka päritoluga Kulshnöi otsib hoolega tutvusi võimepositsioonis olevate ametnikega ja parlamendiliigetega ning loob nendega seltskondlikke sidemeid — viimaste hulgas on tal läbikäimine paarikümnega, kellede juurde ta mõnikord ilmub isegi ette teatamata. Mitmed parlamendiliikmed on Kanada kaitsepolitsei tähelepanu tema tegevusele juhtinud.

Üks parlamendiliige raporteeris, et venelane on tema sekretäri kinnitusel olnud viimase ruumi tulekul tema kirjutuslaua taga ja sorinud posti ning pabereid, kasutades asjaolu, et ruum, kus ta ootas, oli tühi.

"The telegram" loeb ülesse pika rea isikuid, kellega Kalushnöi on loonud kontakti. Tähelepanu äratab selle juures, et ta on hoidunud läbi käimast vasakpoolseimatega ja otseselt antisovjetlike parempoolsetega. Ta töömaa on olnud moderaatsete ringkondade ja liberaalide juures, otsides välja eriti slaavi päritoluga ja muudesse vähe usgruppidesse kuuluvaid parlamendiliikmeid. Üks slaavi päritoluga parlamendiliige, Steve Paproski ütleb ajalehele: "See on üks osav sell, kes teab, mis ta teeb. Ta on millegi järel — ma tahaksin teada, mille järel . . ."

"The Telegram" on intervjueerinud Eesti Rahvusliku Välisvõitluse Nõukogu esimeest Ilmar Heinsood, keda muide intervjueeris ka Kanada televisioon CBC. Heinsoo juhib tähelepanu, et vene saatkonna teine sekretär Murnikov sageli sõidab Ottawast Torontosse "konsulaarülesannetes" ja võtab kontakte eestlastega, eriti nendega, kes soovivad kodumaad külastada ja peavad andmeid andma oma sugulaste ja sõprade kohta Eestis.

Üks eestlannasid, kes oli Murnikovile andmeid andnud, hakkas hiljem saama anonüümseid ähvarduskirju, milledes lubati paljastada tema noorusaja diskreetseid asju kui ta otsekohe ei lahku eesti rahvuslike organisatsioonide tegevusest.

Ühe teise, meesisiku, puhul nimetati teda anonüümkirjades kollaboraatoriks. Ka teised eestlased on saanud kirju, kus omakorda sama meest on tembeldatud "kommunistidele sümpatiseerijaks". Kirjad saabuvad alati pärast Murnikovi külaskäike. Ilmar Heinsoo arvates on Murnikovi käsi mängus ka Kanada eestlaskonna lõhkumises, eriti kultuurilise tegevuse infiltreerimisega. Kui kodumaalt tuleb teadlasi või kultuuritegelasi, on Murnikov sageli neid juhtimas kaasmaalaste juurde.

Hiljem aga hakkavad külastatuile saabuma anonüümsed sõimu- ja ähvarduskirjad. Sageli mõne tuntud rahvuslase nimega ümbrikul saatjana, kellest aga kontrollimisel selgub, et ta pole üldse mingil kirja saatnud.

"Murnikov tuleb liiga sageli Torontosse, et meie saaksime rahus elada," on ütelnud Ilmar Heinsoo. Ta tuleb nimelt sageli kolm korda kuus.

Kolmanda isikuna käsitavad ajalehed lühemalt veel Vene saatkonnas teenivat Nikolai Mahhmini, kelle kohta on märgitud, et ta on püüdnud sekkuda Kanada ukrainlaste asjadesse, eriti ukraina kirikuringkonnis.

Tuues sensatsiooniliselt suurte pealkirjadega Vene Kanada saatkonna diplomaatide kohta kompromiteerivad teated, ei ole ajalehed siiski otse nõudnud, et nad Kanadast välja saadetaks. Kuid arvestades olukorraga näib olevat tõenäoline, et Vene võim oma käsilasi Kanadas kaua enam ei pea. Nad on liigse tähelepanu osalised ja nüüd veel enam maa võimude huvialused nende avalikuks saanud lubamatu tegevuse pärast.

Vladimir Kalushnöi

Mihhail Murnikov

Lühiteated Ameerikast

- **Postiministeerium tegi korralduse,** mille alusel postiametnikud võivad avada välismaalt tulevaid postisaadetisi, kaasa arvatud ka I. klassi post, kuna tohutult on kasvanud pornograafilise materjali saatmine välismaalt USA-sse.
- **Senat kiitis heaks valimisseaduse täienduse,** millega järgmine aasta 1. jaanuarist alates antakse hääletamisõigus kõigil valimistel 18-aastastele isikutele. Arvatakse aga, et seaduseelnõu ei lähe Esindajatekojas läbi.
- **New Yorgis asuva vaimuliku üllkooli,** Union Theological Seminary, professorid ja üliõpilased võtsid vastu nõudmise, et õppeasutise kinnisvarade arvel antakse 400.000 dollari suurune tagatis nende neegrite Musta pantri partei liikmete vabastamiseks, kes on arreteeritud pommitamisplaanide pärast.
- **Esindajatekoja postikomitee kiitis** häältega 17:6 heaks president Nixoni kava, muuta praegune postiministeerium majanduslikul alusel töötavaks korporatsiooniks, et parandada postiasutiste tööd ja saada lahti krooniliseks muutunud puudujäägist.
- **Kaitseministeerium** teatas, et lähemal ajal saadetakse kaks USA sõjalaeva, hävitajad "S.B. Roberts" ja "Strong" Musta merre tegema harjutusi, kuigi on ette näha, et N. Liit jälle protesteerib selle kui "provokatsiooni" vastu.

Kirjandusõhtu

Karl Ristikivi

Friedebert Tuglase viimastest novellidest kõneleb kirjandusõhtul, mille korraldavad Eesti Keele ja Kirjanduse Instituut ja Eesti Teaduslik Selts Rootsis kolmapäeval, 8. aprillil algusega kell 18 "Margarethaskola" ruumides, Adolf Fredriks Kyrkogata 10 (Fenixi suur saal), kirjanik Karl Ristikivi.

Musikalisi ja vokaalseid ettekandeid Reet Hendriksonilt ja Toomas Tuulselt, humoreske loeb Väino Konga. Kohvilaud (8:-, üliõpilastele ja õpilastele 2:-), Osavõtuks reagistreerida 6. aprillini tel. 21 84 54 või 21 34 43.

Eritempel EÜS 100-a. juubelil

Aastapäeva pidustuste puhul on lubatud postivalitsuse poolt kasutada eritemplit nendele kirjadele, mis postitatakse Eesti Majas asuvasse eripostkasti 10., 11. ja 12. aprillil.

Eritempel kujutab Peipsi järve voolavat Emajõge, millel punktina märgitud Tartu kui EÜS-i sünnilinn. Ja templi ringis on tekst: EÜS 1870—1970 ning deviis "Carpe diem" (Kasuta päeva).

Eriümbrikke on võimalik tellida (koos templiga või ilma) aadressil: Madis Üürike, Eesti Maja, Regeringsgatan 24, Stockholm. Ainult ümbrikute hinnaks on 50 ööri tükk, koos templiga 1:50.

Ümbrikud on müügil ka Eesti Majas hr. Kõressaare juures reedel, 10. apr., laupäeval, 11. apr. ja pühapäeval, 12. apr., kahel esimesel päeval alates kella 10-st ja pühapäeval alates kella 12-st.

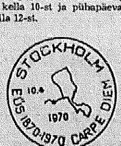

EÜS eritempel.

Eesti Rahvusteater Kanadas etendab 11. aprillil Hugo Raudsepa komöödia "Kikerpilli linnapead". Pildil ees Rudolf Lipp, vasakult: Riina Reinik, Asta Söödor, Ernst Vühi, Erik Kastein, Oudi Kalm, Endel Loo ja Kaarel Söödor.

100 a. Eesti Üliõpilaste Seltsi Sajand eestluse võitluspostidel

Vaevalt võib arvata, et need kaheksa eesti haritlast, keda loetakse Eesti Üliõpilaste Seltsi asutajateks, julgesid uskuda ja loota, et nad panevad aluse organisatsioonile, mille saja aastast juubelit [illegible] täna. Nad isegi vaevalt uskusid, et see organisatsioon saab eluõiguse ja tegevusevõimaluse tolleaegses tsaarivalitsuse karmis miljöös. Nende fantaasia vaevalt ulatus nii kaugele, et sellest grupikese kokkutulekust kujuneb organisatsioon, mis elab üle rasked venestusajad, kogub eesti haritlasi rahvuslikule tööle, on võitleja Vabadussõjas ja ülesehitaja iseseisvas Eestis. On isegi hea, et nende tulevikuaimdused ei ulatunud sinnani, me see iseseisev Eesti ja tema organisatsioonid lõhuti ja selle rahva verd valati mitmel sõjatandril.

Eesti Üliõpilaste Seltsist on kujunenud eesti vanim veelgi tegevuses olev organisatsioon. Ajal, mil loodi Eesti Üliõpilaste Selts, tekkis ka teisi organisatsioone ja ettevõtteid nagu ajaleht "Eesti Postimees" (oma eelkäija Pärnu Postimehega), Eesti Aleksandrikool, Eesti Kirjameeste Selts, laulu- ja mänguselts "Vanemuine" ja "Estonia". Sama-aastaline EÜS-iga oli Tartu Eesti Põllumeeste Selts, järgneval aastal asutati Viljandi Eesti Põllumeeste Selts jne. Kuid kõikide nende iga on olnud ajutine. Osa neist kadusid juba samal sajandil, teised moodustusid ümber vastavalt aja vaimule ja aja nõuetele.

Eesti Üliõpilaste Seltsi asutamine ei olnud juhuslik vaid teadlik ja tahteline samm. Selle kohta jutustas üks asutajatest H. Rosenthal, puudutades ühinemise mõtte algatajat asuteaduse üliõpilast Andreas J Kurrikoffi: "Ta tuli 1870.a. märtsi kuus ühel õhtul minu juurde ja pani mulle küsimuse otsustamiseks ette, kas ei oleks soovitav ja ajakohane eesti rahvusest üliõpilasi üksteisele lähendada ja ühiste huvide teostamiseks ühendada". — Ja nii oligi esimene koosolek 26. märtsil 1870 (vana kalendri järele) A. Kurrikoffi korteris, kust võtsid osa Andreas Kurrikoff, Heinrich Rosenthal, Martin Wühner, Jakob Hurt, Hugo ja Gustav Treffnerid, Vilhelm Eisenschmidt ja ka Postimehe toimetaja J. W. Jannsen. Sellest peale loetaksegi Eesti Üliõpilaste Seltsi algust.

Koosolek otsustas edaspidi oma koosolekutel lugeda rahvaeepost "Kalevipoega", mille juures seletuste andmise oma peale võttis Jakob Hurt. Sellest tegevusest arenes edasi rahvuslikke kontakte ja EÜS-i liikmed olid varsti kogu rahvusliku ja ärkamisaegse liikumise keskpunktis.

Ja nendest sündmustest peale on kulgenud Eesti Üliõpilaste Seltsi ajalugu rööbiti meie rahvusliku ja riikliku ajalooga. EÜS on palju kordi olnud rahvusliku ajaloo kujundajaks, teinekord on ta joosnud sellega rööbiti ja on isegi lühikesi aegu, kus EÜS-il on tulnud olla järelsammuja osas.

Võib kogu EÜS-i ajalugu õieti jagada kolme suurde ajajärku — aeg enne Eesti iseseisvust, Eesti noore ja

Järg. lhk. 2.

Eesti Üliõpilaste Seltsi juubelipidustuste peakõnelejaks Stockholmis on vilistlane Elmar Kirotar, Eesti Vabadusristi kavaler ja eesti välisteenistuse vanimaid liikmeid. Elmar Kirotar tegevus Eesti Vabadussõja alguses kiire Soome abi toomisel oli otsustava tähtsusega.

EÜS-i maja Tartus Viljandi tänaval. Tänav on nüüd Gagarini nimeline ja majas asub Tartu ülikooli arvutuskeskuse data osakond.

EÜS tegevus maapaos Läänemaailmas 800 liiget

Üldises põgenikevoolus 1944. a. sügisel pääses EÜS-i üle 1000-de liikmelisest perest vabasse maailma vaid 330-ne ümber, neist pooled Rootsi ja pooled Saksamaale. See suhteliselt vähene pääsenute arv on seletatav sellega, et EÜS-i pere kandis suuri kaotusi juba esimese punase okupatsiooni kestel arreteerimiste, küüditamiste ja mõrvamiste tõttu, kuna ju eesikätt püüti kõrvaldada ja hävitada rahva aktiivsem ja juhtivam osa. Samuti oli arvukalt Seltsi liikmeid rinde varisemisel võitlevas koosseisus kodu kaitsmisel, kus paljudel põgenemistee punaarmee poolt äralõigati.

Rootsi pääsenutel oli füüsiline hädaohutus ja julgeolek kindlustatud, kuna randuti rahulikule ja sõbralikule maale. Saksamaale asunud sattusid aga uuesti pommirünnakute ja lahingutegevuse ohtudesse, kus mõnedki kaotasid oma elu, mõnedki vaevaga kaasatassitud varanatukese ning paljudel tuli veelkordselt põgeneda Euroopa südamesse tunginud asiaatide eest. Saksamaa kapitulatsiooni järele järgnes veel mitmeteks aastateks alatoitlust ja kiratsemist UNNRA ja IRO laagrites, kuni emigratsiooni maad eggamisi põgenikkudele omad kitsad väravad avasid.

Eeltoodut arvestades oli loomulik et EÜS-i liikmed Rootsis otse maalejõudmise järele üksteisega kontakti otsisid ning peatselt Seltsi koondusena tegevust algasid. Saksamaal osutus see võimalikuks veidi hiljem, pääle sõda.

Rootsi pinnal toimus esimene Seltsi liikmete kokkutulek juba 1944 a augustis Vikingshilli põgenike laagris ning oktoobris ühes Stockholmi kohvikus otsustati juba konkreetsemalt Seltsi tegevuse organiseerimine ja jätkamine, kus selle vajadust mõjuvates sõnavõttudes rõhutasid ka kohalolevad auvilistlased Johan Kõpp, Gustav Suits ja Aadu Lüüs.

Gustav Suits oma sõnavõtus lausus muuhulgas järgmist: "Meil on väärikad traditsioonid, millel on ol-

Järg. lhk. 2.

Pensionärid-õpetajad tööprotsessis Eestis

Ajalehes "Nõukogude Õpetaja" (nr. 53 — 1969) näitab keegi V. Horn, et keskmiselt "õpetaja töötab koolis 70. eluaastani. Kirjanik E. Särgava töötas õpetajana kuni 82. eluaastani", sest Eestis "praegu õpetajate üleproduktsiooni ei tunta" ja "elame ju ajastul, mida iseloomustab võitlus elueа pikendamise eest ja vananemise vastu."

Pensionil olevate õpetajate koondamiseks ja nende kommunistlikuks suunamiseks on loodud pensionäride nõukogud ja tööveteranide klubid. Üks perekamaid tööveteranide klubisid (liikmete arv üle 300) tegutset Tallinnas Haridus- ja Teadusala Töötajate Maja juures. Klubi korraldat loenguid, vestlusi, teatrite ja muuseumide ühiskülastusi, ekskursioone, kohviõhtuid ja muid üritusi.

Ühe lektorina esineb 82-aastane A. Veiderma, endine Eesti Vabariigi haridusminister, kes oma loenguis käsitleb omaaegse Tallinna linnavalitsuse tööd.

Pensionäridel on ka oma laulukoorid. Nii tegutseb Tallinnas J. Tombi nimelise "kultuuripalee" juures 100-liikmeline tööveteranide segakoor "Kungla", mille dirigendiks pensionär Ida Kahu. Ka ei puudu pensionäridel oma rahvatantsurühm. Sellele lisatakse, et "kümmekond pensionäride koori võttis osa ka juubelilaulupidust."

Pensionäride-õpetajate ühe tegevusalana esinet ka kodu-uurimine. Vastav ring töötab Tallinna Linnamuuseumi juures. Selle ringi juhatajaks on ajalooteadlane V. Miller. Vanimaks ringi liikmeks on pensionär-õpetaja Karl Õunapuu. Ka kuulub sellesse ringi 82-aastane Ella Jaakson, kes töötas õpetajana juba Petrogradi Eesti Haridusseltsi koolides.

Teised aktiivsemad liikmed on veel endised õpetajad S. Kass, K. Roberg, A. Seppel, A. Viirmaa, H. Rulp ja teised. Ring istutab ja korrastab ka Tasuja-tammikut Harkus ja Sõjamäe parki Tallinnas.

Et kavatsusel on "Eesti kooli ajaloo" koostamine, siis kogutakse selleks ka õpetajate mälestusi. Need on Tallinnas Õpetajate Täiendusinstituudi raamatukogus.

Selle töö kohta üteldakse, et "kaasakiskuva ja avara ühiskondliku taustaga ülevaate Tallinna Tehnikumist aastail 1915—1940 on kirja pannud tehnikumi kunagine direktor Enn Nurmiste. Rikkaliku pärandi metoodilisi materjale on järele jätnud kauaaegne koolimees ja metoodik E. Jaanvärk. Huvitavaid seiku ja üksikasju on talletanud oma mälestustes M. Meos, G. Vilbaste, E. Murdmaa, J. Lang, J. Kiivet, K. Ollik, A. Seppel, A. Kasvand, J. Uusttalu, J. Kruus, A. Kuks, E. Araste ja paljud teised. Hiljuti täienes Õpetajate Täiendusinstituudi kogu L. Hallopi mahuka pärandiga, mille hulgas leidub rohkesti vanade koolimeeste usutlusi ning väljakirjutusi arhiividest."

Kokku on Õpetajate Täiendusinstituudi raamatukogus talletatud üle paarisaja käsikirja.

Palju õpetajaid-pensionäre töötab ka Etnograafiamuuseumi ja Emakeele Seltsi korrespondentidena. Nendest aktiivsematena leiavad nimetamist Aime Toomsalu ja Julius Sildvee Tallinnast, Ida Avekukk Pärnu rajoonist ja J. Uustalu Haapsalust.

A. H. Tammsaare "Elu ja armastus" Södra Teatris laup. 18. aprillil kell 19 ja pühap. 19 apr. kell 17. Pääsmed müügil E. Kultuuri Koondises esmasp., teisip., kolmap., ja reede kella 10—17, neljap. 10—18. Pildil: Irma (Epp Lokk) ja Rudolf (Edmar Kuus).

EPL *6. aprillil 1970*

KITSAS TEE

Vaiksel nädalal enne ülestõusmipühi otsustas Soome valitsus mitte alla kirjutada Nordek-traktaadile, mis näeb ette tihedat majanduslikku koostööd Põhjala nelja riigi — Rootsi, Norra, Taani ja Soome — vahel. Ametlik teade **Helsingist** kujunes poliitiliseks **pommiks**, mis vapustas kogu **kavatsetud** organisatsiooni. Soome **valitsus seletas**, et muud põhjala **maad valmistavad** ette läbirääkimisi **ühinemiseks** Euroopa Ühisturuga. Seepärast on Nordek-traktaadi **kestev** rakendamine ebakindel, **kuigi Soome** on tolles traktaadis **teinud reservatsiooni** EEC suhtes. **Igatahes** leiab Soome valitsus, et **Nordeki-traktaat** oma praegusel **kujul ei rahulda** nõudmisi kindluse ja püsivuse kohta.

Soome äraütlemine viimasel hetkel tundub võibolla imelikuna, kuid sel ei puudu oma seletus. Tema valitsuse hoiang Nordeki suhtes on olnud kõikuv juba möödunud aasta detsembri algusest peale. Soome ütles siis järsu ei läbirääkimistele valitsuste tasemel, kuigi ta oli vastavatest ettevalmistustest osa võtnud teadmises, et kõik oleks valmis Põhjala nõukogu kokkutulekuks Reykjavikis tänavu veebruaris. Jaanuari keskpaigas tuli uus pööre: Soome oli valmis läbi rääkima igal tasemel, kui see kindlustab tulemust Reykjavikis. Taotletud tulemus saavutati pärast seda, kui oli kiidetud heaks Soome reservatsioon, et Nordek ei piira Soome tegevusvabadust kui on küsimuses ühinemine EEC-ga. Põhjala teiste valitsuste eeskujul ütles Soome end olevat valmis traktaadile alla kirjutama nõnda, et nelja maa parlamendid saaksid seda ratifitseerida enne poolaasta lõppu.

Ometi hakkas varsti Helsingist tulema teateid — nii enne kui pärast uue soome parlamendi valimisi — et traktaadi allakirjutamine teatavaks sai, siis ilmnes ühtlasi, et otsuse langetamisel oli mööduandev küsimuse arutamine president Kekkoneniga, kes põhiseaduse kohaselt määrab kindlaks Soome suhtlemise välismaadega. Teiseks on teada, et välisminister Karjalainen on olnud üsna jahe Nordeki vastu, kuigi selest pole avalikult räägitud. Ja lõpuks pole teadmata seegi, et Nõukogude juhtkond vaatleb sügava umbusuga kõiki blokitaolisi organisatsioone, ka majanduslikke, kui need pole tema enese kätetöö. Seda silmas pidades on loomulikult põhjust arvata, et Soome keeldumine andmast allkirja Nordeki-traktaadile on suurel määral tingitud Nõukogude sihilikust mõjust.

Nõnda leiab loogilise seletuse ka küsimus, miks Soome valitsus põhjendab oma äraütlemist väitega, et "muud põhjala maad teevad ettevalmistusi ühinemiseks EEC-ga". Juba Nordeki-kava väljatöötamise alguses olid Taani ja Norra sooviavaldused EEC liikmeksastumiseks Brüsselis sisse antud, samuti kui Rootsi lahtine kiri ühinemiseks võimaluste piirides, nagu need tulenevad tema neutraliteedipoliitikast. Sest saadik on olukord muutunud ainult niivõrd, et koos kindral de Gaulle'i lahkumisega suurenes sisseantud sooviavalduste rahuldamise tõenäosus. Kuid too paranenud olukord kehtis juba Põhjala nõukogu istungi ajal Reykjavikis ja pole sest saadik millegi poolest muutunud. Järelikult ei saa see sisuliselt õigustada ka Soome äraütlemist, vaid põhjus peab peituma mujal.

Tõenäoliselt aitas Soome valitsuse otsusele tunduvalt kaasa äsjane parlamendi ümbervalimine, kus senine pahempoolne enamus asendati kodanliku ülekaaluga 112—88 vastu. Nagu välisminister Karjalainen sel puhul tähendas, ei ole parempoolsete ja Vennamo maarekonna võit igatahes parandanud Nordeki küsimust. Ütlust võib mõista muu seas ka nõnda, et valitsus oli sunnitud äraütlemisega kiirustama, kuna muidu oleks lahendus võinud teistsuguseks kujuneda. Karjalainen andis aga ka mõista, et uuski valitsus ei andvat allkirja, vähemalt käesoleval aastal mitte. Kas see tähendas lihtsalt valitsuse äraütlemise ülesilumist või midagi muud, jäi lahtiseks. Moskva hoiangu kohta keeldus ta igatahes midagi ütlemast ja võibolla tähendas see kõige rohkem. Rahulepingust saadik on Soomele jäänud kitsas tee ja tal on raske sellelt kõrvale põigata.

A. K.

● **NEW YORGI TÄNAVATE** kogupikkus on 9600 kilomeetrit. Kui New Yorgi tänavad üksteise otsa panna, ulatuksid need New Yorgist Honoluluni Havail. Umbes 5 000 miili ulatuses puhastatakse tänavaid regulaarselt. Kuna puhastusautod liiguvad oma harjadega piki rentsleid tuleb nendel iga nädal puhtaks pühkida 20—30 tuhat miili rentsleid. Osalt puhastatakse tänavaid kaks osalt kolm korda nädalas. Kuid kõigele vaatamata peetakse New Yorgi üheks mustemaks linnaks põhjapoolkeral.

● **Kunstnik Evald J. Voitk koos puunikerdaja E. Umelasega sõitsid loomingulisele reisile Kalifornia kõrbesse. E. Voitk elab Torontos ja E. Umelane Vancouveris. Voitk kavatseb järgmisi näitusi San Franciscos ja Los Angelesis.**

● **USA-s Illinoisi osariigi linnas Rockfordis avati kohaliku raamatukogu ruumides Harry Nurmeti kunstinäitus. Harry Nurmet esitab 41 tööd oma religoosse laadiga loomingust, enamus suuremõõdulised kompositsioonid.**

STOCKHOLMIS

Norrmalmi Baptisti Kirikus, Norrtullsgatan 37

jumalateenistused

kolmapäeval, 8. apr. kell 19, neljap., 9. apr. kell 19, laup. 11 apr. kell 18 ja pühap. 12 apr. kell 15. Jutl. Kaljo Raid Torontost, dr. Artur Proos ja A. Vaim.

UPPSALAS

Korskyrkan, S:t Persgatan 26

jumalateenistus reedel, 10. apr. kell 19. Jutl. Kaljo Raid, dr. Artur Proos ja A. Vaim. Kõik teretulemast!

Ärge unustage, et 1. mail algab uus tellimisperiood. Aeg on uuendada terminitellimisi.

EESTI PÄEVALEHT

Long Islandi Eesti külas New Yorgi lähedal kohtasid praost Rudolf Kiviranna, konsul Aksel Linkhorst, Karl Saar, Long Islandi eesti võitlejate ühingu esimees Ed. Ojandu ja New Yorgi eesti haridusseltsi esimees Eduard Derrick (Foto A. Kalm).

100 a. Eesti Üliõpilaste Seltsi

Algus lk. 1

kasvava vabariigi aeg ja eesti riigi lammutamine võõra võimu poolt koos pagulasajaga.

Kõkidel nende ajajärkudel on EÜS-il olnud täita oma osa. Raske on neid kolme osa võrrelda, kuid kogu eesti rahvale oli siiski kindlasti suurima tähtsusega eel iseseisvuse aeg. See aeg, mil puudus igasugune riiklik ja omavalitsuslik võim, mis oleks soodustanud eesti oma meele ja keele tekkimist ja arengut. Ainsateks haritlasteks olid liikmed Eesti Üliõpilaste Seltsist, kes pidid juhtima kogu kultuurilist tegevust ja kavandama suures osas ka poliitilist võitlust. Äsjailmunud Eesti Üliõpilaste Seltsi Albumis nr. XV on need mõlemad momendid selgelt esile toodud autorite Gustav Ränga ja Joosep Tiso poolt. Sellele järgnes Eesti Vabariigi väljakuulutamine ja võidukas Vabadussõda, millest osavõtt tehti EÜS-i liikmetele kohustuslikuks. Kuid sel ajal ei olnud EÜS enam üksi akadeemilisel põllul tegutsemas. Talle oli tekkinud kõrvale teisi organisatsioone, kes kõik võitlesid sama sihi eest.

Teine periood — noore riigi ülesehitus ja selle tulemuste maitsmine oli Eesti Üliõpilaste Seltsi elus tagasihoidlikum periood võrreldes eelmisega. EÜS ei olnud enam üksi, rahvuslik võitlus ei olnud enam riigivastane samm, vaid hoopis iseenesestarusaadav tegevus. Sellel perioodil tõmbus EÜS akadeemilise organisatsiooni vormi selle sõna praeguses mõttes ja võttis oma ülesandeks kasvatada oma liikmetest tublisid akadeemilisi riigikodanikke, samal ajal andes neile võimaluse maitsta noorte inimeste tööga kaasaskäivaid lõbusid. Sellel perioodil oli EÜS rohkem üliõpilaste organisatsioon ja seda rohkem kui kunagi varem. See aga ei tähendanud, et EÜs oleks suikunud talveunne. Kui tekkisid uued sähvatused meie ühiskondlikus elus (kommunistide ülevõtmise katse 1924, vapside riigipöörde ettevalmistused), siis kinnitas EÜSoma truudust vabariigile ja demokraatiale mitmesuguste ühiste sammudega nagu osavõtt Kaitseliidust ja valmisolek igaks sammuks. See "kergem" periood lõppes palju raskemaga — meie oma ülesehitatud vabariik lammutati ja võõras võim arreteeris ja hävitas meie paremaid poegi ja tütreid, nende hulgas palju EÜS-lasi. See periood lõppes verise ja kaotusterikka võitlusega meie kodu eest, kus aga jäime ilma oma riigist.

Ja kolmandaks ja praegu kestvaks perioodiks on pagulaspõlv. Kaua see kestab ja millal see lõpeb, seda meie ei tea, meil isegi puuduvad aimdused selle kohta. Sellel ajajärgul on Eesti Üliõpilaste Seltsi määratu tähtsus ja vastutus, kuna jälle puudub oma riik ja omad asutused nagu enne vabariigi sündi. Kuid siin on EÜS tugevam kui varem, tal on palju liitlasi, kogu akadeemiliste organisatsioonide pere, kelle liikmeid asub igal pool vabas maailmas, võitleb sama eesmärgi eest — et kasvatada meie akadeemilistest noortest teadlikke eestlasi.

Võibolla selles võitluses tuleb meil ka järeleandmisi teha, kuid need saaavad olla ainult taktika, osas, mitte võitluse sihis. Meie kaugem siht on teadaolevalt Vaba Eesti, kuid lähemaks sihiks on teadlik eesti noor. Ja selles osas on võitlus seni olnud edukas.

Jubileeriv organisatsioon on saja aastane. Kui alaul kogesime tõsiasja, et EÜS on kõige vanemaks üldse tegevuses olevaks eesti organisatsiooniks, siis on tingimata ka selle omad põhjused. Millised aga need on? On neid võimalik analüseerida?

Eesti Üliõpilaste Selts ei ole kutsega huviorganisatsioon. Ta on organisatsioon, mis alati on olnud huvitatud ühiskondlikest probleemidest, tema liikmed on alati olnud tegevuses ühiskondlikes ettevõtetes ja organisatsioonides. Eesti Üliõpilaste Seltsi on alati kuulunud poliitikast huvitatud isikuid, kuid need on alati kuulunud erinevatesse poliitilistesse gruppidesse. See on üks EÜS-i püsimise põhjustest.

Eesti Üliõpilaste Selts nagu teisedki akadeemilised organisatsioonid on alati olnud noor. Noored on olnud need, kes seda organisatsiooni juhivad, kuigi organisatsioon on olnud generatsioonidevaheline — sinna on ikka ja alati kuulunud eestlasi kõikidest vanadustest. Niipea aga kui juhtimine läheb üle ainult vanadele, siis võib tekkida stagnatsioon ja tagasiminek. Ja senikaua kui leidub noori, kes astuvad Eesti Üliõpilaste Seltsi liikmeteks, senikaua jatkub selle organisatsiooni tegevus.

Põhiliseks Eesti Üliõpilaste Seltsi tegevusülesandeks akadeemilise organisatsioonina on olnud oma noorliikmete kasvatamine. See kasvatamine on seisnud ühelt poolt vanemate inimeste ja nende vaadete austamises, kuid samal ajal teiselt poolt ka iseseisva mõtlemise kasvatamises. EÜS-i kasvatustulemuseks ei ole kunagi olnud ühtlaselt mõtlevad kollektiivid vaid ainult ja ikka indiviidid ja iseseisvalt tegutsevad inimesed. See individuaalsus ei ole aga kunagi takistanud EÜS-i pere liikmeid ühinemast ühe või teise mõtte ümber ja selle eest ühiselt võitlemast. Parimad näited on Vabadussõda, osa võtt Kaitseliidust jne.

Tingituna väga heterogeensest liikmeskonnast oma ühiskondlike vaadete osas on EÜS-i liikmeskond harjunud austama teisitimõtlejaid. Ja see on easi läinud ka teistele organisatsioonidele. EÜS kui organisatsioon peab lugu kõikidest teistest positiivselt tegutsevatest organisatsioonidest ja soovib nendega koostööd.

Eesti Üliõpilaste Seltsil on ka oma välismärk. Selleks on oma värvid ja nendeks värvideks on sinine, must ja valge, mis pühitseti eesti oma üliõpilaste värvideks juba 1884 Otepää kiriklas, kuid mis avalikkusse toodi 1905. aasta revolutsioonipäevadel. Ja riigilipuks karastatati see Vabadussõja julgetes võitlustes. Sellest ajast peale on EÜS sinimustvalgeid värve jaganud terve eesti rahvaga.

Kogu rahvuslikult mõtlev eestlaskond tunneb rõõmu Eesti Üliõpilaste Seltsi juubelist. Kogu EÜS-i pere tunneb rõõmu sellest, et nad kuuluvad juba sajaaasta vanusesse organisatsiooni. Samal ajal aga kogu rahvuslikult mõtleb eestlaskond ootab saja aastaselt eesti akadeemiliselt organisatsioonilt tegevust, mis on vääriline tema eelkäijatele. Ja see ootus ja lootus on kohustuseks olnud ja on ka praegu kõikidele EÜS-i liikmetele.

Tundkem rõõmu oma juubelist, kuid teadkem ka neid kohustusi, mis see meile peale paneb.

MADIS ÜURIKE

Eesti gaidluse juubeli aastaks

Gaidluse sünd Eestis toimus noorte ideaalide otsingul, taheti korda saata midagi suurt, ilusat. Vaba aeg tuli millegagi täita. 1920-tel aastatel ei olnud selliseid vabaaja veetmise võimalusi kui praegusel aastakümnel. Esimene maailmasõda oli läbi, noored olid üleelanud sõjakoledusi, otsiti vastandit sellele. Eks selline olukord olnud ka tõuke andjaks skautluse looja Lord Baden-Powellile.

Ka tema tahtis leida midagi, mis ühendaks maailma noored rahuideele — elada sõpruses oma naabritega, olgu need mustad, valged või kollased. Eks samasugune tahe valdas kõikide maade noori, muidu ei oleks skautlus levinenud nagu mõni kulutuli üle maailma, see oli nagu sarvehääl, mis äratas noori tegudele. Eks see sarvehääl kostis ka meie eesti noorte kõrvu ja pani meie tüdrukud tegutsema. Nii tekkis esimene gaidrühm 50 aastat tagasi Tallinnas s.o. 21. märtsil 1920 a. Sellele järgnesid gaidrühmad 1921. a. Tartus ja Valgas, hiljem teistes linnades.

See lihtsate kuid sisukate ja tervete põhimõttetega skautlik-gaidlik liikumine leidis kõlapinda kõikjal noorte seas. See oli puhtakujuline noorte jõuline ja väga positiivne enesealgatus, arenedes alt ülespoole. Esiti tekkisid ühe kandi tüdrukute grupid, kes moodustasid salga, valisid tublima oma juhiks ja hoidsid ühte ning võitlesid salga hea nime eest, nagu seda oskavad ainult innustunud noored.

Salgad liitusid rühmadeks ja rühmad moodustasid juba asukoha maleva, milline leidus igas Eesti linnas. Gaidlikumise keskseks organiks Eestis oli peastaap peavanemaga eesotsas.

Unustamatuks kujuks Eesti gaidluses on gdr. Eleonore Hünerson, kes olles meie peavanemaks 1922 aastast kuni oma surmani 1949 aastani. Ta elas väsimatult kaasa noorte tööle ja võttis sooja südamega osa nende rõõmudest ja muredest. Suurlaagreid peeti Eestis kaks, I Narva-Jõesuus 1933. a. ja II Kiidjärvel 1936. a. Õppelaagreid peeti rohkem, et anda juhtidele vastavat väljaõpet, need peeti Doberanis, Kubjas, Mändjalas ja Helmes. Eesti gaidid võtsid osa mitmest välislaagrist, nagu Poolas, Rumeenias, Leedus ja Ungaris.

Majandus oli algusest peale meie gaidluse valulapseks. Skaudisõprade seltsid aitasid meid nii palju kui suutsid, kuid sellest alati ei jatkunud. Kuid võibolla just nende raskuste kiuste sirgus ja arenes meil sitke gaidpere, kindla tahte ja tervete vaadetega. Tüdruk, kellel oli õigus kanda gaidivormi, teadis kuidas ta pidi käituma.

1940. a. lõpetati Eesti gaidlik liikumine võõra võimu poolt. See oli karm löök nii noortele, nende juhtidele ja vanematele. Olime aga omas usus kindlad, et võime jälle kord vabade Eesti gaididena koonduda oma armsa peavanema ümber, kuid see võimalus ei tulnud meil enam kodumaal.

Eesti gaidluse taasärkamine sündis võõrsil 1944. aastal Rootsi põgenike laagreis. 1945. a. kevadel võtab gaidliikumine juba enam hoogu. Tekkivad üksused suuremates linnades, kuhu enam eestlasi koondunud. Oli hea alata tööd noortega teades, et ka võõrsil on peavanem meie huvide eest valvel, kuid meie kõikide suureks kurvastuseks oli neid aastaid antud vähe meie peavanemale eesti gaidluse edasiviimiseks.

16. jaanuaril 1949 a. lahkus gdr. Eleonore Hünerson meie keskelt jättis Eesti gaidid sügavasse leina. Mõtleme tänutundes sellele suurele tööle, mis ta armastusega tegi Eesti gaidluse heaks.

Kuigi juubeli aastal oleme laiali pillatud üle kogu maailma, Argentiinas, Austraalias, Kanadas, Saksamaal, Rootsis ja USA-s, on meie sihid samad, olla head eestlased, hoida ja edasikanda meie keelt, kultuuri ja traditsioone. Lõpetan omad read Marie Underi laulusõnadega, millised ta pühendas meie esimeseks suurlaagriks Rootsis 1949. a.

Ühine on meie saatus,
üks me algus, üks me lõpp
ja kui käes on viimne vaatus,
kestab veel me kokkulepp,
et me ikka jäänud ühte.

Alma Väina

EÜS tegevus maapaos

Algus lk. 1

nud suur osatähtsus Eesti rahva ja riigi elus. Meie oleme Eesti rahvuslipu hoidjad ja selle mõtte kandjad. Seltsi ringkonnad on alati arendanud demokraatliku maailmavaate kujundamist, olnud tihedas sidemes rahvaga ning rasketel aegadel otsustavalt tegutsenud. Praegune aeg kohustab meid eriti ning selles mõttes aitaksid kooskäimised üldisele asjale kaasa."

1945. a. sügisel asutati Seltsi koondus ka Göteborgis ja 1946. a. algul Lõuna-Rootsi koondus Malmös.

Saksamaal USA okupatsiooni tsoonis toimus Ameerika sõjaväe ja UNNRA võimude poolt 1945. a. oktoobris-novembris eestlaste suurem koondamine suureks rahvuslikuks suurlaagriks Geislingeni, kuhu koondati üle 4000 eesti põgeniku. Varsti selgus, et selles rahvasterändamises oli Geislingeni sattunud ka ligikaudu 40 eüslast. Omavahelise sõprusringi taastamiseks, meie rahvus- ja pagulaspoliitiliste probleemide arutamiseks tulid Seltsi liikmed Geislingenis esmakordselt kokku 1945. a. detsembris, kus otsustati ka koonduse asutamine et perioodiliselt koos käia.

Peale üldist emigreerimist ülemeremaadesse 1949—50 aastatel jäi Saksamaale ühel või teisel põhjusel siiski järele ligi paarkümmend Seltsi liiget, kes üle Saksamaa laialipillatutena erilist Seltsi tegevust arendada ei saa.

Ülemeremaadest oli Austraalia üks esimesi maid kes avas oma väravad põgenikkudele Saksamaalt. Seda võimalust kasutasid hulk eestlasi, kuna siis veel selgumata oli USA-sse ja Kanadasse pääsemise võimalused. Sinna emigreerus ka ligi paarkümmend Seltsi liiget, kes 1949. a. alul asutasid Seltsi koonduse Sydneys. 1950. a. jooksul asutati koondused ka USA-s, Kanadas ja Inglismaal.

Seega tegutsevad tänapäeval laialipaisatutena mitmetel mandritel järgmised Seltsi koondused: Rootsis — Stockholmis 165 liiget, Göteborgis 85 liiget ja Lõuna-Rootsis 26 liiget. USA kondus New Yorgis koos alakoondustega viies suuremas keskuses, kokku 235 liiget, ning Põhja-Lääne Ameerika koondus Vancouveris 12 liiget. Kanadas asuvad koondused Torontos 128 liiget ja Montrealis 35 liiget. Inglismaa k. asukohaga Londonis 12 liiget. Austraalia k. Sydneys 33 liiget. Üksikult või vähemate gruppidena asub Seltsi liikmeid veel mitmetes maades, nagu Lõuna-Ameerika, Lõuna Aafrika, Uus Meremaa jne.

Seltsi liikmete arv on paguluses peaaegu kolmekordistunud, ulatudes ligi 800 liikmele.

Jälgides EÜS-i elu ja tegevust paguluses globaalses ulatuses, võime konstateerida et EÜS on võimeline olnud kohanema uutes olukordades ja ülesannetes. Vaatamata lahutatavatele kaugustele on ta siiski püsinud ühise tervikuna, millele kindlasti olulliselt kaasaaidanud on 1950. a. moodustatud keskne, koordineeriv organ Vanematekogu näol.

EÜS-i elus ja tegevuses võib läbi aegade eraldada kaks peamist suunda:

1. Vastastikkusele sõprusele ja kokkukuuluvusele rajatud sõprusringi loomine, mis on eelduseks sisemisele tugevusele.

2. Oma liikmete vaimne kasvatamine ja arendamine rahvuslikkude ülesannete täitmiseks.

Seltsi tegevus on olnud kõige edurikkam, kui nendele mõlematele peasuundadele on omistatud vajalikku tähelpanu. Kui teatud normaalne tasakaal nende vahel mõnel põhjusel peaks kaduma, esinevad paratamatult häired Seltsi kui terviku elus ja tegevuses.

Paguluses on meile kõigile arusaadavatel põhjustel selle tasakaalu hoidmine valmistanud raskusi ja seda eriti sisemise sõprusringi osas. Takistavateks teguriteks on olnud vastavate ruumide ebakohasus, samuti ka paguluses üldnähtena esinev aja nappus. Paguluses on tihedam kooskäimine raskendatud olnud nii ruumiliselt kui ka ajaliselt. Arvestades Seltsi siseelu vajadusi, on viimastel aastatel pea kõikides koondustes, kus senini kooskäimisi on tulnud teostada juhuslikult üüritud ruumides, asutud pidevama kodu muretsemisele ühel või teisel kujul oma ruumide näol.

Teisele EÜS-i tegevuse peasuunale, vastastikusele vaimsele arendamisele ja täiendamisele, on paguluses pühendatud erilist tähelpanu. Selles võib näha meie praeguses olukorras ainukese kasutatava relva, vaimu relva, otse alateadvuslikku vahedana ja teravana hoidmise tahet ja vajadust.

Kõikides EÜS-i koondustes on korduvalt rõhutatud meie rahvuslikust tööst osavõtu kohustust ja vajadust, ning vastavalt aja käsule on Seltsi liikmed igal pool kohapäälsetes eesti poliitilistes, kultuurilistes ja seltskondlikkudes organisatsiooni des aktiivselt tegevad.

Vaimse tegevuse alal on Selts paguluses arendanud ka pärls ulatuslikku kirjastuslikku tegevust.

1953. a. ilmus Johan Kõppu poolt koostatud Eesti Üliõpilaste Seltsi ajalugu I. osa kordustrükk. 1955. a. Album XII. 1959. a. Artur Taska poolt kogutud ja koostatud "Sini-must-valge värvikolmik eesti luules." Album XIII 1960. a. Album XIV 1965. a. Henno Lenderi poolt koostatud" Eesti Üliõpilaste Selts 1870—1905 — bioraafilisi andmeid" I osa ning käesoleval aastal II osa ajajärgust 1906—1918. Samtui ilmus hiljuti Album XV 100 aastaseks juubeliks. 1952. a. alustati omavahelise trükitud bülletääni "Eesti Üliõpilaste Selts Paguluses" väljandmist, millest senini on ilmunud 45 nimmert, ning kus pääle sisemise informatsiooni alati on leidunud ka üldkultuurilisi ja rahvuspoliitilisi kirjutusi.

Väljaspoole suunatud tegevuse osas tuleks veel nimetada vahekordade arendamist EÜS-i sõpruslepinglastega, kuna sõprussidemete süvendamine nii meie vennasrahva soomlastega kui ka lõunanaabrite lätlastega vaieldamatult on meie üldrahvuslikudes huvides. EÜS on juba oma tegevuse algaastaist alates erilist tähelepanu pühendanud hõimusuhete arandamisele, mis 1928. a. sõlmitud sõpruslepingaga Pohjois-Pohjalinen ja Etelä-Pohjalainen osakondadega asetati pidevale, organisatoorsele alusele. Paguluses on hõimusuhete viljelemine eelnimetatud osakondadega jatkunud ja neile on veel lisandunud kolmas Põhjala osakond, Vasa osakond. Sõprulepinglased on 1955. a. alates ühele Seltsi liikmele võimaldanud stipendiaadina Soomes õppida.

Leo Urm

Kohalik elu

STOCKHOLM

Tänuavaldus

Liigutatuna sellest ootamatust tähelepanust ja poolehoiust, mida minule osutati ajakirjanduse, organisatsioonide ja üksikisikute poolt minu 70-ndal sünnipäeval, palun kõiki, kes mind ühel või teisel viisil meeles pidasid, vastu võtta minu südamest tulev tänu. Eriti tänan Eesti Päevalehte, Eesti Teatajat ja Välis Eestit, kes minu kaastööd on kasutanud, samuti Eesti Rahvusfondi, Eesti Rahvuslikku Liitu, Eesti Pensionäride Ühingut, Eesti Komiteed, EELK Stockholmi kogudust, Eesti Rahvusnõukogu j.t. organisatsioone, kes minu tähtpäeva meeles pidasid.

Suur, südamlik aitäh!

MICHAEL LEPPER

STOCKHOLM

Varma maalide näitus

Aleksander Warma maalide näitus on avatud E. Rahvusnõukogu ruumides Arsenalsg. 1, III, 4. aprillist 25. aprillini: argipäevadel kl 10—16, laup. 13—16 ja pühap. kokkuleppel tel. 21 54 80, 20 60 88 ja 41 47 14.

Ameerika arst käis EESTIS ja LÄTIS

NEW YORK (VES) — Arstiteadlaste ajakiri "Medical Opinion & Review" toob oma jaanuarinumbris kirjutuse ameerika psühholoogi dr. Joseph E. Shorr'i reisist okupeeritud Baltikumi. Doktor pole ilmselt näinud ega tea kõnelda okupeeritud maade rahva tõelisest elust. Ka näib ta millegipärast olnud eesõlgustatud olukorras võrreldes teiste välismaisturistidega.

Ta märgib näiteks, et Tallinnas Inturisti hotellis tulnud toitu oodata kolm tundi ja et miski ei kiirenda sealset kelnerit. Ta soovis külastada mõnda vaimuhaiglat, mille asemal ta viidi n. ü. sundkorras vähjahaiglasse, mille juhatajaks olnud dr. Benschikoff, kes kõnelnud, nagu hiljem selgus, saksa keelt, samuti nagu dr. Shorrgi. Ta saanud soomlaste grupiga külastada ka Tartut. Tallinna linna ilu märgib ta kiitvalt, ent nagu märgitud, jätab kirjutus üldiselt ebaõige pildi Tallinnast just seepärast, et külastaja öleti kusagile "nägema-kuulma ei pääsenud". Tallinnast lendas ta Riiga. Tavaliselt välismaalastele seda ei võimaldata, nad peavad siirduma Riiga üle Leningradi.

Riiast on huvitavam märkida vaimuhaigla külastamist, mille juhatajaks olnud 76-aastane dr. Rotstein, kes ka valdanud saksa keelt. Seal tulnud tal vastu tahtmist "külalislahkusest" palju alkoholi "sisse võtta."

Riiast lendas ta Vilnosse, et seal isa sugulasi kohata. Ta isa asunud 1920-te aastate paiku Leedust USA-sse ning isa vennad olid siirdunud a. 19.30 Lõuna-Aafrikasse.

Leinateateid

†

Meie väga armas ema ja vanaema

Lydia Schönberg

*** 10.11. 1883 Paldes**
† 18. 3. 1970 Torontos

Mälestavad tänumeeles ja sügavas leinas

TÜTAR perekonnaga Rootsis

TÜTAR ASTA perekonnaga Kanadas

POEG FELIKS perekonnaga Eestis

Kuldrannake, on jõudnud laev su kaldale . . .

Maetud 21. märtsil Forest Lawn Memorial Gardens kalmistule Londonis, Kanadas.

†

Armast

Lydia Schönberg'i

*** 10.11. 1883**
† 18. 3. 1970

mälestavad leinas ja avaldavad kaastunnet perekondadele Perten ja Kaigas.

PEREKOND KOKLA

†

Pikaajalise haiguse järele lahkunud armast

Marta Sergo't

leinavad kurbuses

JULIE ja ALEKS WAHER